

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Hétszől, Pénteken November 11-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Abbé Gallois de la Tour, *Triest*-be érkezvén egy Fregátot várt, hogy A de l'heité és Victorine nevű Frantzia Királyi Hertzegaszszonyokat, kik ott a 1799 és 1800-dik esztendőkkben meghaláltak, Párisba vigye. Ezek a' K. Hertzegaszszonyok Korfából jöttek volt *Triest*-be által.

A' nem régen meghalozott Karolina Sicíliai Királynénak leánya az Orleáni, Frantzia Királyi Hertzeg' felesége, Oktober' 25-dik napján magát a' lebetegüléshez közel lenni érezvén, Princz Condé's a' Bourboni Hertzegné, a' Frantzia famíliái fő Udvari Ministerral Gróf Blacassal, hozzá mentek, 's a' beteg még azon estve egy egészséges Princzet szülvén, Nemoursi Hertzegi titult, 's a' keresésghen, *Lajos, Károly, Filep,* és *Raphaél* nevekett kapott. A' Hertzegné az úgy nevezett Palais-Royalban betegült le; a' keresztelés a' Thuillériában lévő Udvari templomban ment véghez. A' Rheimsi Érsek, Frantzia ország' nagy Alamisnariusa, keresztelte meg. A' Királyi vérből való Princzek és Princz-nék itt mind jelen voltak. A' Király volt a' Kereszt-apa; Madám, az Angouleme Hertzegné a' Kereszt-annya.

Egy szóvabévehető útas, a' kik mostanság fordult-meg Párisban, ilyen jegyzéseket teszi:

„de 's innen vissza való útozásomban úgy találtam a' dolgot, hogy az útasok nagyobb szabadsággal élhetnek most Frantzia országban, mint az előbbeni országolás alatt éltek. A' passúsomat alig kérték elő egyszer vagy kétszer; a' ládámban sohol össze nem hánytákvették a' vámos tisztek a' portékáimat. A' belső közösülés naponként elevenül, úgy, hogy a' közönséges postaszékerek' számát rend kívül valókkal kellett szaporítani. A' Királyt Párisban naponként jobban kezdik szeretni: a' kiknek hozzá közelíteni szerentséjek van, minnyájoknak tettik egyenes gondolkodása 's a' tekintetéből kitettző jóság. Csak Ministereinek kiválasztása által nem nyerhette-meg máig is a' közönséges helyb hagyas. Leg több ellensége van a' Hadi Ministernek Gróf Düpontnak: de nem gondólják-meg, hogy annak, hogy ő mindeneknek eleget nem tehet, nem ő maga, hanem a' kintstár' állapottya az oka. Beugnot a' Politziai fő Kormányozó sem nyerte-meg a' közönséges megelegetést. A' Kóvetek Kamarájának tanácskozásaiban gyakran jelen voltam. Ebben most ószzehasonlíthatás nélkül betsületesghen folynak a' dolgok, miat a' revolúciónak idejében

Folytak 's ha olykor olykor tüzeesebbetke beszédek tartatnak is, tsakúgyan nem gyakran történik még is, hogy valaki a' határon kívül lépne. Az úgy névezet. *Oppositzió*, vagy a' *Ministerekkel* ellenkező rész nem számos, és nem mértékletlen; a' feje, *Raynouard*, mindenektől egy bölts és megvilágoskodott elméjű embernek tartatik lenni; az ő társai is, mint *Dumolard*, *Flanguerges* és mások, hevesebb indulattal bírnak ugyan, de becsültetnek is; az itt lévő Anglusok szorgalmasan bójárnak az ülesekbe. A' mi a' jelen való Országlószerket a' maga állandósága felől legbátorságossabbá tette, ez az a' leg lelkesméretesebb pontosság, mellyel az armádának, a' polgári tisztviselőknak, a' papságnak, és a' Státus' hitelezőinek tétetett ígéretek telyesítetnek. A' kik a' mostani állapottal megelégedve nintsenek is, azok is kéntelenek megvallani, hogy a' kinttár sokkal több ízetésekre talál módot, mint-sem a' mennyit attól a' környülállásokhoz képpeszt várni lehetne. *Marchsal Davoust* még mind a' maga *Savigny* nevű jószágában tartózkodik, a' melly *Páris* és *Fontainebleau* között fekszik. A' közönség jól fogadta az ő mentő írását; egy szempillantatban elkelték 3000 nyomvottatványok. A' *Marschal* úr, magát nagyon megvonva, é; tsaka' vezérlése alatt armádához tartozott tisztek mennek-ki olykor-olykorhoz a' *Páris*bol. Egészszén bizonyos az, hogy *Marschal Ney* sokáig iparkodott, hogy audientziát nyerhessen néki a' Királynál, de semmire nem mehetett. „

Tudjuk, hogy az alatt, míg *Napoleon* az 1812-dik esztendőben *Moskva*ban tartózkodott, ellene *Páris*ban támadás' forraltatott, melynek *Mallet* nevű *Generalis* volt főbb indítója. Azt, hogy ez a' támadás nem tökéletesülhetett, akkor nem soká megtudták az Olvasók a' *Monitörből*, hanem azt, hogy mi volt legyen a' *Mallet*' és társai' plánuma, mostanig

kevés ember tudhatta. Nem régen egy írás jött-ki *Páris*ban, a' melly egyéb környülállások között azt a' *Dekretumot* is kiadta, melyről a' *Mallet*' *processusában* sokszor emlékezet tétetett, és ki is jött volt, hogy azt *Mallet* maga készítette, 's annak sok nevezetes *Senatorok*' neveiket alája írta, mint ha azt a' *Senátus* adta volna néki által, hogy annak tartása szerént csináljon *Contrarevoluzsiót*. Ezen *Dekretumból* kilátszik az egész plánum. A' summája ennyiben állott: —

„1). Minthogy a' Császári országlás nem felelt-meg azoknak várákozásának, a' kik attól békességet 's az országnak boldogságot reméültek, erre nézve ez az Országlás eltöröltetett. — 2). A' birodalumnak mind azok a' nagy tisztjei, a' kik arra fordítádják a' magok hatalmokat, hogy ezt a' közönséges újaszülettetést meggátolják, a' törvény általma alól kirekesztetnek. — 3) A' *Betsület-Légió* megtartatik; a' *Nagy-kereszték* és *Nagy-pántlikák* eltöröltetnek; a' tagok tsak egy pántlikát fognak viselni addig, míg az Országlószerk egy nemzeti megjutalmazatásnak más nemét ki nem gondol. — 4). Egy előre való (*provisoriai*). Országlószerk állittatik fel 15 tagokból, a' kik ezek lesznek: *Generalis Moreau* Elölülő; *Carnot* Vice-Elölülő. A' több tagok: *Gen. Augereau*, *Gen. Mallet*, *Mathieu-Montmorency*, *Alexis-Noailles*, *Admirális Truguet*, *Senátus' Valmi*, *Garat*, 's egyebek. — 5). Az Országlószerkre bizattatik, hogy a' Státus' külső és belső boldogságáról gondoskodják, a' hadakozó Hatalmasságokkal hadak nélkül alkudozást kezdjen, *Spanyol ország'* szerentséltenségének véget vessen, 's *Hollandia* és *Olasz ország'* népeinek a' függetlenséget vissza állítsa. — 6) Ugyan ezen előre való béppen felállandó Országlószerk az Országban népgyülések tartatván, ezeknek egy új *Constituzsiót* a' lehető hamarsággal terjeszzen eleibe hely-

babagyas végett. — 7) Hetedik Pius Pápa-hoz egy Követseget kell küldeni, 's ötöt a' Frantzia nemzet' nevében kérni, hogy a' rajta elkövetett méltatlanságokat feljete-se, hogy Rom ába való vissza té-rese előtt Párist látogassa-meg, 's több e' felek.

A' több zikkelyek között ezek voltak a' nevezetesebbek: — A' 15-dikben a' mondatott, hogy a' nyomtatásbéli egész szabadságot helyre kell állítani, csak az írókat kell a' magok írásaikért felelet alá vonni. — A' 16-dik zikkely által Gen. Le Courbe egy közép ármáda fő vezéré-vé nevezetett, melynek Párisban kellet volna megjelenni. — A' 18-dik szerént a' néphez és a' fegyveres seregekhez hirdetést kellett volna intézni, 's abban megmagyarázni, hogy mitsoda indító okok által vétetett legyen a' Senátus arra, hogy az Országlás módját megváltoztassa. A' népnek szívére kellett volna kötni, hogy a' Senátus magát a' nép jóvónak egészen felelőzse, megléven a' felől győzet-telve, hogy a' népek és seregek is készek a' magok részekről ötöt egész bátorsággal segíteni: abban, hogy a' nemzetnek függet-lenség, boldogság, és békesség vissza adattathassék. —

Ebnek az ügy mondatott Senatusi Végzésnek ezek a' nevek voltak alája irattatva: Sieyes, Elölülő; Lanjuinais és Gregoire, Titoknokok.

Egy Proklamatiót is kaptak volt Mallétnél, melyben ő e'képpen búz-dította a' népet: — Polgárok! Térjete-k vissza hazafini gondolkodásokra; hányá-tok-le magatokról az alacsony szolgaság' gyalázatos terhét! Ezt kívánnyák tölletek a' betsület és tulajdon hasznatok. Azt az Országlás' módját, mely az elnyomáson fun-dálta-meg magát, fel kell fordítani; a' szabadságot ismét vissza kell nyerrünk, hogy úgy megerősíthessük, hogy többé el-ne vezessük. Verjete-k a' földhöz min-

dent, a' ki magát a' nemzet' akaratjának ellene szegezni mérésszené. Ellenben ol-talmaztatok mindent, a' ki magát annak alája adja. Betsület - Légiónak polgári és katonai tagjai! a' ti institútumotok meg-tartatik. Az az esküvés kötelez minket erre a' kedvezésre, mely által arra ajánlot-tuk-el magunkat, hogy a' szabadságot és egyenlőséget megoltalmazzuk, 's a' Eu-dale Systema ellen tusakodni fogunk. Dolgozzunk tehát az újjászületésen egygye-ségben! Egygyesítsük erónként arra, hogy magunknak egy olyan Constitúziót szerezhessünk, mely a' mi boldogságunkat bá-torságba helyeztesse. Bizonyosan szert tehetünk mi erre, mihelyest ez, a' józan okosság és igazság fundáltatik. Derék pajtasaim! mi, ha úgy fog kívántatni, meghalni is készek leszünk a' hazáért és szabadságért, 's a' minket egygyesítő felki-áltás örökké ez leszen: Eljen a' nem-zet! —

„Mallet.

Ezekből láthatjuk már most, mikép-pen gondolkoztak azok, a' kik az 1814-dik esztendőben Párisban Conttare-vólútiót akartak támasztani.

A' Királyi Famíliai vagy Házi Minis-ter Gróf Blacas ilyen törvényprojekto-mot vitt Oktober 26-dikán a' Királytól a' Követek' Kamarája eleibe: —

„Lajos, Isten' kegyelméből
's a' többi. —

„Minekutánna a' Követek' Kama-rája nekünk a' mi Udvarunk' élelmére és Koronánk' javaira nézve ajánlást tett, 's ezt a' Pairek' Kamarája is azonnal hely-behagya volna, ná ezen tselekedetek ál-tal hathatósan megillettetven, tökéletes bizodalommal telyesítjük a' két Kamarák' kívánságát az eránt, hogy egy törvényt projektaltassunk nektek ezen tárgyra néz-ve, mely a' ti hozzánk viseltető hajlandó-ságotoknak 's a' thronus méltósága által

bennetek felgerjesztetett czélzásnak megfelelően. Ehez képest 's a' többi. — Itt hosszasan és sok trikkelyekben következik a' Király által jóváltató törvény. Summás foglalatja ez: —

„A' Király' és Háza' költségeire esztendőnként 25 millió Frankok határozottnak, a' melly summa hónapoként, egyenlő részekben, fizettetik. A' Királynak a' Louvre és Thuillieria nevű kastélyok rendeltetnek lakhellyül. A' Korona' tulajdonaivá rendeltetnek: Versailles, Marli, St. Cloud, Meudon, St. Germain-en-Lay, Rambouillet, Compiègne, Rambouillet, 's több más jószágok, mellyek az 1791-dik, 1810-dik, és 1813 dik esztendőben kijött törvényekben megnevezetve vannak, 's a' t. A' Korona' javai közzé tartoznak minden gyémantok, drága gyöngyök, kövek, álló és festett képek, metzset kövek, könyves házak, és múzeumok, mellyek a' Királyi épületekben találtnak, 's minden a' félek, a' mik a' Státus költségével szerzettetni fognak. A' Sevres-i, a' Gobelins, Savonnetie, és Bouvois nevezetek alatt esmeretes fábrikák is a' Korona' tulajdonai maradtak 's a' Király' költségén tolytattatnak. A' korona' tulajdonai nem idegeníthetnek el. A' Király vásárolhat és bírhat magános jószágokat is; 's azokat tetzése szerint másnak hagyhatja: de ha senkinek nem rendelte, halála után ezek is a' Koronára szállanak. A' Királyi vérből való Princzeknek és Princzéneknek 8 milliót fizet esztendőnként a' kintstár; ezen summának felosztatását a' Király határozza meg.

Nagy Britannia.

Erről a' nagyon elhatalmasodott országról így ír egy mostanság ott járt útas: —

„Ez a' szigetek' ortzága egész mértékben használja már most a' Frantzia országon való szerentsés győzedelmeskedésnek boldog következeit, és az ő Országglószéke' álhatatosságának gyümöltseit, a' mel-

lyek ezek: belső tsendesség, a' fábrikáinak elevensége, a' kereskedésnek virágzása, az ő külső erejének nevedése, 's az ő egész Európa' állapotjára, 's közlebről a' Bétsi Congressuson meghatározatandó dolgokhoz való, nagy befolyója. Ez az a' rövid rajzolat, melly az ő mi időnkébeli Historiáját valóságos tulajdonsága szerént kifejezi. Az ő kereskedő nagy hajós seregei, mellyeknek gazdag terheitet már most Európából semmi féle Continental System a ki nem zárja, ezen esztendőben mind haza érkeztek szerentsésen a' két Indiákról: ellenben több mint 500 kereskedő hajók vevtek-el minden féle Anglus mesterségi szerzeményekkel onnét hazúl a' múlt Augustus' végen, a' Középteengerre, 's a' két Indiák felé. —

„Tsak egy, velle ujjat búzó, vételkedő társa van még Nagy Britannianak, tudni illik az Északi Amerikai egygyesült Státusok' szabad országa. Hogy az ezzel való veszekedésnek is véget vetni lehessen, ezen dolgozik egy Congressus Genthben, melly Amerikai és Britanniai Követekből áll. Anglia eleinten igen sokat kívánt az Amerikaiaktól, azt tudni illik, mit némelleyek erősítik: — Hogy az Amerikai lakosok az Amerikai Anglus partok mellett ne halászszanak; hogy az Erie és Ontarió nevű tavakat tsak az Anglusok bírják; hogy minden ezen tók mellett lévő Amerikai erősségek elrontattassanak; hogy az Amerikai Státusoknak határa itt Északról ezentúl az Ohio vize legyen; 's hogy végre az Indus lakosoknak (a' kik az Anglusokhoz ezen hadakozásban nagy barátságot bizonyítottak) ezen víz mellett Észak és Napnyugott felé a' vadászat szabad legyen. Ha ezen feltételek alatt készülne-meg a' békesség, így valósággal sokat nyernének az Anglusok, miot hogy nem tsak birtokaikat terjesztenék-ki, hanem olyan határra is szert tennének, hogy ennekután-

na hajosan támadhatnák meg őket a' Szabad Státusok. —

„Mínthogy pedig a' Congressus már most Washingtonban, ha szintén a' Kapitoliumban is, de tsakugyan elkezdődik, nem soká meg fog válni, rége állanaké, Madison és a' Congressus ezekre a' terhes feltételekre, vagy pedig tovább is merészelné fognak a' Nagy Britanniai erőnek azon egész Kolosusával tsak magok ujjat húzni, a' melly ellen még akkor sem folytathatták a' hadakozást szerentsésen, mikor ennek egész Európa ellen tusakodni kellett. Azonközben még eddig a' környülállások azt láttatnak mutatni, hogy az Amerikaiak az utólsót akarják választani: Anglia pedig az ellenkezővel láttatik magát biztatni, mínthogy még eddig nem fordította egész erejét ezen régi Anglus plánta tartományoknak egész elnyomásokra. A' mi a' Bétsi Congressust illeti, noha az itt eligazítandó tárgyak Nagy Britanniat nem nagyon illetik, tsakugyan úgy látszik még is, hogy ő játszodja ezen az egygyik fontosabb személyt (az új magyarország szerént: ő az egygyik, a' ki itt hathatósan szakmánya).

Északi Amerika

Mínthogy az Angliai Országlószék a' Kanadi utólsóbb történetekről még addig is semmit kinem hirdettetett hivatal szerént: erre nézve tsak Amerikai újságokból és magános levelekből vett tudósításokkal vannak tele a' Londoni újságok, mellyekből ezeket lehet össze tartózni: —

A' Szerentsétlen Kommódor Downie' vezérlése alatt a' Champlain tón megverett Anglus hajós tsapat, állott egy 36 ágyus Fregátból, egy 16 ágyus Briggből, két 11 ágyus hajókból, 's tizenegy tsajkákból. Ezen tsajkákon mind egygyütt volt 16 ágyú. E' szerént volt az Anglusoknak 93 ágyuja; az 6 hajóikon ültek 2050 emberek; ezek között esett 84, se-

bet kapott 110 ember. Az Amerikai szerentsés Kommódornak neve, a' ki az Anglusokat megverte, MacDonough. Neki volt, egy 26 ágyus Fregátja, egy 20 ágyus Brigge, egy 17 ágyus Schóneije, egy 7 ágyus Schalupja, 's tiz tsajkája; a' tsajkákon volt mindegyütt 11 ágyú. E' szerént állott az 6 ágyúzó egész ereje tsak 84 ágyukból. Az 6 hajóiu ültek 820 emberek, kik között esett 49, megsebesedett 67 ember. Az Anglus hajók között tsak néhány tsajkák jöhettek vissza: a' többek elsülyedtek, vagy elfogadtattak.

Az Amerikai Kommódor ilyen szókkal tett hírt a' tengeri Ministernek erről a' győzedelemről: —

„Plattsburg mellől a' Saratoga nevű hajórol, September 11-dik napján: — Sír tettet a' Mindenhatónak nekünk a' Champlain tón egy fényes győzedelmet engedni, a' melynek egy Fregátból, egy Briggből, 's két Schalupokból álló nyereség lett, a' rezultatuma. Szerentsém van lenni, 's a' többi. —”

„MacDonough. A' Moreau' vára Kommandóusa Gén. Macomb így irt Sept. 12-dik napján a' hadi Titoknokhoz: — „Szerentsém van jelentetni, hogy a' 14 ezer emberből álló és sok ágyukkal bíró Anglus armada, melly ezen erősséget 5-diktől fogva megszállva tartotta, 's arra tegnap reggeltől fogva est- vig tüzelt, ma reggeli 2 órakor, minekutána a' mi ágyunk az óvét elhalgattatták volna, az ostromot félbe szakasztotta, minden tsonkabenna embereit és egyéb sebecit itt hagyta, 's magát nagy sietséggel vissza vonta. A' miénk hathatóan üzik őtet; sok emberei esnek fogságra; által is szöknek hozzánk sokak. Lehetetlen hogy sokra ne teljék a' vesztese. Közülünk esett, 1 tiszt, 15 köz ember; sebet kapott 1 tiszt 30 köz ember. Egész őrző seregünk a' várban állott 1500 emberekből.

Hadi Titoknokká Armstrong, nem Monroe, az eddig volt Státustitoknok, hanem Rufus King neveztetett. Monroe az armáda' fő vezérévé tétellett. — Az egyesült Státusok' lakosinak száma áll most a' legújabb számlálás szerint 7,236,797-lől. Abban a' Main nevű tartományban, melyet az Anglusok ezen hadakozásban elvettek tőlök, 's máig is bírnak, 228,705 emberek laknak.

B e t s.

A' múlt Kedden estve álortás bál volt Státus- és Conferentziális 's külső dolgokra ügyelő Minister Metternich ő Hertzegségénél az ő B. ge házában a' Renweg nevű külső városban. Jelen voltak, a' Cs. K. Felsőges Udvar, az idegen Monarkhák, és az itt lévő fő idegenek.

Konstantinus ő Orosz Cs. Nagy Hertzegsége, szerdán útnak indult Bétsből Warschau felé.

Tsötörtökön a' Lainzi vadas kertben (vagy is békerített erdőben) vad disznó-vadászattal mulatták magokat, Felsőges Urunk, 's az itt lévő Monarkhák, Fő Hertzegjeink, az idegen Princzek, a' melly után a' Schönbrunni Cs. K. kastélyban ebédelték, a' hol Felsőges Aszszonyunk is jelen volt az Orosz Császárnéval és a' két Orosz Császári Nagy Hertzegaszszonyokkal egyetemben.

A' következett éjjel pedig megjelenésekkel fényesítették ő Felsőgek az idegen Felsőgekkel egyetemben, azt a' külömben is fényes bált, melyről már más újságunkban előre emlékeztünk volt. Nyilva volt mind a' három szála, és valami 7000 meg

külömbözöttetett személyek bostáttattak-bé előre kiosztatott czédulával. Az Orosz Császár és Prussus Király ő Felsőgek a' magok Austriai Cs. K. Rementjeknek formaruháikban jelentek-meg, 's vigan tántzóltak többet két óránál. Felsőges Urunk hasonlóképpen tántzolt. Többire Lengyel szoktak jární ő Felsőgek. Európának színit egygyütt, ilyen vigedozással, tántzólassal, ilyen fényességben személni, nem lehet lelki felemelkedés nélkül.

A' jövő szerdán Caroussel leszen a' Cs. K. lovagló iskola' szálájában, a' melly után álortás bál következik a' Cs. K. Redút szálákban; ide nem leszen szabad bérenni egyéb ruhában, tsak álortzával 's ahoz kívántató öltözetben, a' milyenek az úgy nevezett Velentzei-pálást, Domino, 's egyebek. — Az ide való bémenetelre is czédulák osztatnak-ki.

Graczból olyan hírt vettünk, hogy e' hónap közepén Felsőges Urunk 's az Orosz Császár és Prussus Király, meg fognak ott jelenni.

A' Prussus Király, Oktober' 14' és 19-dik napjain, Bétsből Berlinbe küldött rendelései által, armádájának azon hat Granadíros Batalionnyait, a' mellyek ezen hadakozásban egy Brigadát tettek, a' helyett, hogy előbbeni Regementjeikhez szellyel oszolnának, két új Regementek-ké formáltatta, a' mellyek közül egygyik Sándor Császár' Granadíros Regementje, a' másik Ferentz Császár' Granadíros Regementje nevezeteket kaptak, minekutána ő Orosz és Austriai Cs. Felsőgek elfogadni méltóztattak a' vóna Prussiai Királynak azon ajánlását, hogy ezen Regementeknek fő vezérjeik legyenek.

Nov. 9-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 258 1/6 forintot Váltóczédulában. Egy Cs. aranyért 11 forintot 36 krt.